12/01/2022

Το ευρύ πνευματικό έργο της Κίκας Ολυμπίου

/ Γνώμες

- **Του ρέκτη φιλολόγου, κ. Γεωργίου Χατζηκωστή για το έργο της μακαριστής Κίκας Ολυμπίου, φιλολόγου, συγγραφέως, πνευματικού ανθρώπου, συνεργάτη εφημερίδων, ραδιοφώνου, τηλεόρασης, με αφορμή την ημέρα της κηδείας της, σήμερα, 12 Ιαν. 2022.**

Δὲν θεωρῶ ὑπερβολὴ νὰ πῶ ὅτι ἡ Κίκα Ὀλυμπίου εἶναι ἴσως τὸ πιὸ γνωστὸ γυναικεῖο ὄνομα στὴ σύγχρονη πνευματικὴ ζωὴ τῆς Κύπρου, πράγμα ποὺ ὀφείλεται ὄχι μόνο στὸ συγγραφικό της ἔργο καὶ στὴ συμβολή της στὴ φιλολογικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ στὴν πλούσια πνευματικὴ καὶ πολιτιστική της προσφορά, *ἐπὶ πλεῖστα εἴδη,* ὅπως θά ἔλεγε ὁ Θουκυδίδης, διὰ τῶν μέσων δημόσιας ἐνημέρωσης:

Μὲ ἐκπομπὲς στὸ ραδιόφωνο τοῦ ΡΙΚ: *Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Ἄννας* (1971-1973), παρουσίαση βιβλίου στὸ πρόγραμμα *Ἐμεῖς κι ὁ Κόσμος μας* (1977-1981), στὸ Ράδιο Πρῶτο: παρουσίαση βιβλίου (2000-2001), ξανὰ στὸ ΡΙΚ στὴν ἐκπομπὴ *Περίπλους* (2002-2009). Στὴν τηλεόραση τοῦ ΡΙΚ: *Οἰκογένεια καὶ σπίτι* (1972-1973), *Ὁρίζοντες* (1975-1982) καὶ παρουσίαση νέων ἐκδόσεων στὴν ἐκπομπὴ *Ἀπὸ μέρα σὲ μέρα,*

ἔχοντας σὲ ὅλες ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀκροατὲς καὶ θεατές. Στὸν ἡμερήσιο καὶ περιοδικὸ τύπο: ἑβδομαδιαία στήλη στὴν ἐφημερίδα *Ἡ Σημερινὴ* μὲ τὸν τίτλο *Κάθε Δευτέρα* (1990-1993) καὶ ἀργότερα μὲ τὸν τίτλο *Ἐκπαιδευτικά* (1996-1997). Στὸ περιοδικὸ *Πνευματικὴ Κύπρος* – τοῦ ὁποίου διετέλεσε καὶ μέλος τῆς συντακτικῆς ὁμάδας – κείμενα, ἐξ ὧν πλεῖστα βιβλιοκρισίες, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, γιὰ πολλὲς δεκαετίες. Τὴν παρουσίαση βιβλίων συνέχιζε ἀδιάκοπα, ὡς τὴν τελευταία ἡμέρα τῆς ζωῆς της, χρησιμοποιώντας καὶ τὸ διαδίκτυο, στὸ ὁποῖο, ἀπὸ τὸ 2006, δημιούργησε τὴν ἱστοσελίδα *Anagnostria*, στὴν ὁποία παρουσίαζε κατὰ κανόνα ἕνα βιβλίο τὴν ἑβδομάδα.

Προσθετέα καὶ ἡ ἄλλη προσφορά της στὸν πνευματικὸ-πολιτιστικὸ τομέα, ὡς μέλους τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κυπριακῆς Βιβλιοθήκης καὶ τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς Γραμμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ. Καὶ παράλληλα μὲ ὅλα αὐτὰ τὸ σημαντικὸ διδακτικό της ἔργο, ἀπὸ τὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ πυρός, γιὰ 37 συναπτὰ χρόνια. Χωρὶς νὰ παραγνωρίζεται καὶ ἡ οὐσιαστική, θεμελιώδης συμβολή της στὴν πολιτιστικὴ διάσταση τῶν ἐτήσιων ἐκδρομῶν τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Φιλολόγων Κύπρου, περὶ ἧς κατωτέρω. Μὲ ὅλα αὐτὰ ἔχει ἀφήσει ἔκτυπη τὴ σφραγίδα της στὸν πνευματικὸ-πολιτιστικὸ χῶρο τῆς Κύπρου στὶς τελευταῖες π.εντε καὶ πλέον δεκαετίες.

Ἔχω προσωπικὴ ἀντίληψη τῶν πνευματικῶν ἀνησυχιῶν καὶ ἐνδιαφερόντων τῆς Κίκας Ὀλυμπίου, τῆς ἀκάματης δημιουργικότητάς της, τῆς κριτικῆς της ἐνασχόλησης μὲ τὸν πνευματικὸ μόχθο τῶν ἄλλων, τῆς πνευματικῆς της ἀνεξαρτησίας καὶ ἀμεροληψίας, τῆς ἐντιμότητας καὶ ὑπευθυνότητάς της καὶ τοῦ πνεύματος συνεργασίας ποὺ τὴ διέκρινε. Συνυπηρετήσαμε ὡς ὑποδιευθυντὲς στὸ Λύκειον Ἀκροπόλεως, ἀπὸ ὅπου θυμοῦμαι τὶς ἐνδιαφέρουσες συζητήσεις μας σὲ πλῆθος πνευματικῶν θεμάτων καὶ ζεό-ντων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, ἐνῶ ἐκδώσαμε ἀπὸ κοινοῦ ἕνα ἑρμηνευτικὸ βιβλίο γιὰ τὸν Γιῶργο Σεφέρη. Συναφῶς ἀναφέρω – ὡς τεκμήριο τοῦ πνεύματος συνεργασίας της – ὅτι τέσσερα ἀπὸ τὰ ἔργα της ποὺ δημοσιεύθηκαν σὲ μορφὴ βιβλίου εἶναι προϊὸν συνεργασίας της μὲ φιλολόγους συναδέλφους της.

Τὸ πρῶτο βιβλίο της, *Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Ἄννας,* τὸ παρουσίασα μόλις ἐκδόθηκε, τὸ 1973, στὴν τότε ἐφημερίδα *Ἐλευθερία,* καὶ τὸ δεύτερο, *Δεκαεφτὰ Κύπριοι Πεζογράφοι* στὴν ἐφημερίδα *Ἡ Σημερινή,* λίγους μῆνες μετὰ τὴν κυκλοφόρησή του τὸ 1983. Τὸ ἔργο τῆς Κίκας Ὀλυμπίου, βιβλία, δημοσιεύματα, ὁμιλίες, ἐκπομπὲς καὶ ἄλλα, μπορεῖ, ἀδρομερῶς νὰ διαιρεθεῖ σὲ τέσσερεις κατηγορίες:

1. Κείμενα χρονογραφικά, ἐπικαιρικά, δοκιμιακά, σὲ ποικιλία θεμάτων:

λογοτεχνικῶν – φιλολογικῶν, κοινωνικῶν, πολιτικῶν, εὐρύτερα πολιτιστικῶν, ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἄλλων.

2. Φιλολογικὴ μελέτη καὶ λογοτεχνικὴ κριτική.
3. Σχολικὰ βοηθήματα.
4. Ταξιδιωτικά.

Στὴν πρώτη κατηγορία ἀνήκουν τὰ κείμενα ποὺ περιλήφθηκαν στὰ βιβλία *Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Ἄννας* καὶ *Μικρὲς τομὲς σὲ μεγάλα θέματα,* ὅπως καὶ πολυάριθμα ἄλλα ποὺ ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτά, δημοσιευμένα στὸν ἡμερήσιο καὶ περιοδικὸ τύπο, ραδιοφωνικὲς καὶ τηλεοπτικὲς ἐκπομπὲς ἢ ὁμιλίες-διαλέξεις.

Τὸ περιεχόμενο τοῦ πρώτου βιβλίου εἶναι μιὰ ἐπιλογὴ κειμένων ἀπὸ τὴν ὁμώνυμη ραδιοφωνικὴ ἐκπομπή της τῆς περιόδου 1971-1973. Γραμμένα μὲ εὐαισθησία, διακριτικότητα, λεπτότητα, θέρμη καὶ τρυφερότητα, πρὸ πάντων ὅμως μὲ διάθεση ἐξομολογητική, τὰ κείμενα αὐτὰ εἶναι ἁπλὰ καὶ ἄμεσα, καὶ γι᾽ αὐτὸ ἀγαπήθηκαν πολὺ ἀπὸ τοὺς ἀκροατές, κυρίως τὶς ἀκροάτριες. Τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου, βγαλμένο ἄμεσα ἀπὸ τὴ γύρω μας ζωή, τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο καὶ τὴν ἀνατομία τῆς ψυχῆς του, μένει πάντα στὸ πλαίσιο τοῦ μέτρου.

Τὸ ἴδιο κλίμα συναντοῦμε καὶ στὸ ὡριμότερο βιβλίο τῆς κατηγορίας αὐτῆς, ἐκδομένο εἴκοσι χρόνια μετά (1994). Οἱ *Μικρὲς τομὲς σὲ μεγάλα θέματα,* ποὺ εἶναι καὶ τὸ ὀγκωδέστερο τῆς συγγραφέως, περιλαμβάνει μιὰ ἐπιλογὴ ἀπὸ 67 σύντομα σχετικῶς κείμενα, περίπου τὰ μισὰ ἀπὸ ὅσα δημοσιεύθηκαν στὴν ἑβδομαδιαία στήλη *Κάθε Δευτέρα,* τῆς *Σημερινῆς.* Τὰ κείμενα αὐτὰ ἀποτελοῦν προβληματισμοὺς πάνω σὲ τοπικὰ καὶ διεθνῆ γεγονότα, ἐπίκαιρα θέματα, συναισθήματα καὶ σκέψεις ἀπὸ διαβάσματά της ἢ γεγονότα τῆς προσωπικῆς της ζωῆς. Κείμενα ποὺ ἄλλοτε κλίνουν πρὸς τὸ χρονογραφικὸ εἶδος καὶ ἄλλοτε πρὸς τὸ δοκιμιακό, γραμμένα μὲ ἐπιμέλεια, μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ λιτότητα, ἀλλὰ ὄχι πενία, του λόγου της, μὲ στερεὴ δομή, μὲ ὥριμη σκέψη, μὲ ὑποβολὴ βαθύτερων προβληματισμῶν. Τὰ κείμενα αὐτὰ ἔχουν καταταχθεῖ ἀπὸ τὴ συγγραφέα σὲ δέκα ἑνότητες, μὲ βάση τὸ περιεχόμενό τους. Δυὸ μικρὰ δείγματα λόγου ἀπὸ τὸ βιβλίο:

Ἀπὸ τὸ κείμενο *Ἡ ἁρμονία τῶν ἀντιθέσεων: Πραγματικά, χωρὶς τὴ λύπη πὼς κάτι ὡραῖο τελειώνει, θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ νιώσουμε τὴ χαρὰ μὲ κάτι ὡραῖο ποὺ ἀρχίζει. Χωρὶς τὸν πόνο καὶ τὸ βάσανο μιᾶς ἀρρώστιας δὲν μπορεῖς νὰ αἰσθανθεῖς τὴν ὑπέρτατη εὐτυχία τοῦ νὰ εἶσαι ὑγιής. Χωρὶς τὶς κρύες, συννεφιασμένες, παγωμένες μέρες τοῦ χειμώνα, δὲν μπορεῖς νὰ ἀπολαύσεις τὶς ἡλιόλουστες, ζεστὲς μέρες ποὺ τὶς διαδέχονται. Χωρὶς τὸ σωματικὸ κάματο δὲν μπορεῖς νὰ νιώσεις τὴ χαρὰ τῆς ξεκούρασης, χωρὶς νὰ πεινάσεις καὶ νὰ διψάσεις δὲν μπορεῖς νὰ εὐχαριστηθεῖς τὸ φαγητὸ καὶ τὸ ποτό.*

Ἀπὸ τὸ κείμενο *Ἡ ἀντιφατικότητα τοῦ ἀνθρώπου: Ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισή του πάνω στὴ γῆ, μὲ τὴν ἀντιφατικότητά του προχωρεῖ ὁ ἄνθρωπος. Δημιουργεῖ μὲ τὸ ἕνα χέρι καὶ καταστρέφει μὲ τὸ ἄλλο. Ἐπινόησε τελειότατα ὄργανα ἐπικοινωνίας, μηχανήματα ποὺ τὸν ἀπάλλαξαν ἀπὸ τὸν μόχθο, ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ κατασκεύασε καὶ τελειότατα ὅπλα γιὰ τὴν ἀλληλοεξόντωσή του. Αὐτὸ τὸ ὄν, ποὺ νίκησε καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς φυσικοὺς νόμους, εἶναι ἄραγε ἀδύνατο νὰ νικήσει τὸν ἐγωϊσμὸ καὶ τὴν ἀπληστία του;*

Στὴ δεύτερη κατηγορία ἔργων τῆς Κίκας Ὀλυμπίου ἀνήκουν τὸ βιβλίο *Δεκαεπτὰ Κύπριοι Πεζογράφοι* (1983) καὶ *Γιῶργος Σεφέρης – ἑρμηνευτικὲς καὶ διδακτικὲς προτάσεις* (2002). Στὸ πρῶτο περιλαμβάνονται εἰκοσιπέντε κριτικὲς παρουσιάσεις βιβλίων 17 κυπρίων πεζογράφων, μικρὸ δεῖγμα τῶν διακόσιων περίπου παρουσιάσεων στὴν ἐκπομπὴ τοῦ ΡΙΚ *Ἐμεῖς κι ὁ Κόσμος μας*. Παρὰ τὴ μετριόφρονα δήλωσή της στὸ προλογικὸ σημείωμα τοῦ βιβλίου ὅτι οἱ παρουσιάσεις αὐτὲς δὲν ἀποτελοῦσαν κριτικὴ ἢ ἀξιολόγηση τῶν ἔργων, ἀλλὰ μιὰ προσπάθεια νὰ γνωρίσει στὸν ἀναγνώστη ἕνα μέρος τῆς κυπριακῆς πεζογραφικῆς παραγωγῆς, ἡ Κίκα Ὀλυμπίου εἶχε πάει πολὺ πιὸ πέρα: Μὲ τὴν ἐγνωσμένη σαφήνεια, συντομία, τὴν αἴσθηση τοῦ περιττοῦ καὶ τὴν ἀπαραίτητη τεκμηρίωση, ἔδινε μιὰν ὑπεύθυνη κριτικὴ ἀποτίμηση καὶ μαζὶ ἕνα εὐχάριστο ἀνάγνωσμα, ἔπειτα ἀπὸ τὸ εὐχάριστο ραδιοφωνικὸ ἀκρόαμα.

Πλάϊ στὴ συγκεντρωτικὴ αὐτὴ ἔκδοση δείγματος τῶν βιβλιοκρισιῶν ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη ἐκπομπή, βρίσκονται καὶ οἱ *ἐν διασπορᾷ* ἀναρίθμητες κριτικές της στὰ ἔντυπα, στὸ ραδιόφωνο, στὴν τηλεόραση καὶ στὸ διαδίκτυο. Ὑπολογίζω ὅτι ἡ Κίκα Ὀλυμπίου ἔχει κάμει τὴν κριτικὴ παρουσίαση περισσότερων ἀπὸ ἑξακόσια – μπορεῖ καὶ περισσότερα – βιβλία. Στὴν κριτική τους παρουσίαση ἡ συγγραφέας ἐπικεντρωνόταν στὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ κρινόμενου κειμένου ἢ κειμένων. Ἔτσι τὰ προσέγγιζε μὲ μιὰ γενικὴ τους θεώρηση, ἡ ὁποία πρόσφερε στὸν ἀκροατὴ ἢ στὸν ἀναγνώστη, μὲ εὐσύνοπτο, σαφῆ καὶ δομημένο τρόπο, καθοδηγητικὲς νύξεις γιὰ τὴ σωστὴ ἀντίκρυση τοῦ ἔργου.

Στὴν ἴδια κατηγορία, τῆς φιλολογικῆς μελέτης καὶ τῆς λογοτεχνικῆς κριτικῆς, ἀνήκει καὶ τὸ βιβλίο γιὰ τὸν Γιῶργο Σεφέρη (2002), ποὺ ἐκδόθηκε κυρίως γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συναδέλφων φιλολόγων, ἰδιαίτερα τῶν νεώτερων. Τὸ βιβλίο αὐτὸ περιέχει τὶς εἰσηγήσεις, τὶς ὁποῖες, ἔπειτα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, κάναμε, στὶς ἀρχὲς τοῦ 1989, ἡ Κίκα Ὀλυμπίου καὶ ὁ γράφων, σὲ ἕνα *Σεμινάριο* γιὰ φιλολόγους, μὲ θέμα τὴν ἑρμηνεία καὶ τὴ διδακτικὴ προσέγγιση ποιητικῶν κειμένων τοῦ Σεφέρη. Στὸ *Σεμινάριο* αὐτό, ποὺ πραγματοποιήθηκε σὲ πέντε ἑβδομαδιαῖες συγκεντρώσεις, ἡ Κίκα Ὀλυμπίου παρουσίασε τὰ θέματα: *Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ποίησης τοῦ Γιώργου Σεφέρη,* τὴ *Μποτίλια στὸ πέλαγο* ἀπὸ τὸ *Μυθιστόρημα,* τὸ *Ἡμερολόγιο Καταστρώματος Γ΄ – Κύπρον οὗ μ᾽ ἐθέσπισεν* καὶ ἀπ᾽ αὐτὸ τὸ ποίημα *Σαλαμίνα τῆς Κύπρος.* Μὲ ἐμβρίθεια, εὔστοχο λόγο καὶ πρωτότυπες προσεγγίσεις αἰχμαλώτισε τοὺς μετασχόντες καὶ κατέγραψε μιὰ σημαντικὴ φιλολογικὴ σελίδα στὸν ἐκπαιδευτικὸ χῶρο.

Στὴν τρίτη κατηγορία, τὰ σχολικὰ βοηθήματα, συναντοῦμε τρία βιβλία, ποὺ ἀποδεικνύουν καὶ τὸν φιλολογικὸ ὁπλισμὸ τῆς Κίκας Ὀλυμπίου ἀλλὰ καὶ τὴν ἔγνοια της γιὰ ἐπαρκὲς σχολικὸ ἔργο. Τὸ πρῶτο βιβλίο, *Λογοτεχνικὰ κείμενα μὲ ἀσκήσεις γιὰ τὶς γυμνασιακὲς τάξεις,* συγκροτημένο μὲ τὴ συνεργασία τεσσάρων ἄλλων φιλολόγων, ἀνάγεται στὸ 1978. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀνθολόγηση σαράντα περίπου κειμένων, ποιητικῶν καὶ πεζῶν, μὲ τὴ φιλοδοξία νὰ ἀποτελέσουν ἕνα συμπληρωματικὸ βοήθημα στὶς γυμνασιακὲς τάξεις. Ἡ συγγραφὴ σχολικῶν βοηθημάτων εἶναι ἔργο ἐπίμοχθο, πρὸ πάντων ὅταν δὲν ἀποτελοῦν σχολιασμὸ ὑπαρχόντων κειμένων στὰ ἐγχειρίδια, ἀλλὰ ἐξ ὑπαρχῆς ἀναζήτηση καὶ ἐπιλογὴ μὲ συγκεκριμένους στόχους.

Τὸ δεύτερο ἔργο, ποὺ ἔρχεται εἴκοσι χρόνια μετά (1998), γραμμένο σὲ συνεργασία μὲ τὴ φιλόλογο Καίτη Χρίστη, ἔχει τὸν τίτλο *Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη "Ἡ Φόνισσα" – σχέδιο ἑρμηνείας. Ἡ Φόνισσα* ἦταν τότε *λογοτεχνικὸ βιβλίο* γιὰ τὴν Γ΄ Λυκείου. Ἡ ἐργασία, παρὰ τὴ μικρή της ἔκταση, ἔχει πυκνότητα καὶ καίριες προσεγγίσεις στὸ γνωστὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαραίτητη εὐληπτότητα.

Τὸ τρίτο διδακτικὸ βοήθημα, πάλι μὲ τὴν Καίτη Χρίστη, εἶναι τὰ *Κείμενα Λογοτεχνίας γιὰ τὴν Γ΄ Λυκείου,* δίτομο (πρώτη ἔκδοση 1999 καὶ δεύτερη 2003-2004). Εἶναι δυσχερὲς ἐγχείρημα ἡ συγγραφὴ τέτοιων βιβλίων πάνω σὲ διδασκόμενα λογοτεχνικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐκ φύσεως ἕνα πρωτεϊκὸ καὶ ὀλισθηρὸ χαρακτήρα. Ἡ προσέγγιση τοῦ *αἰσθητικοῦ πορτραίτου* τοῦ κάθε λογοτέχνη, ἡ ἀνάλυση καὶ τὸ σχέδιο ἑρμηνείας, ποὺ δὲν παραμένουν σὲ μιὰν ἀνιαρὴ ὁμοιομορφία καὶ τυπικότητα, οἱ διακειμενικοὶ συσχετισμοὶ καὶ ὅσα ἄλλα συνθέτουν τὸ περιεχόμενο τοῦ βοηθήματος, ὁδηγοῦν ὅλους τοὺς ἐμπλεκόμενους

στὴν προσπάθεια ἑρμηνείας τοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου στὴν πλήρη κατανόηση καὶ στὴ σωστὴ ἐκτίμησή του.

Γιὰ τὰ δυὸ βιβλία ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων καὶ ἀξιολογήσεων, *Στὶς γειτονιὲς τοῦ κόσμου* (2003) καὶ *Ταξιδιωτικὲς περιπλανήσεις* (2012), ἀρχίζω μὲ μιὰ σχετικὴ δήλωση τῆς ἴδιας:

Δὲν μπαίνουν εὔκολα στὸ χαρτὶ οἱ ἐντυπώσεις, οἱ σκέψεις, τὰ συναισθήματα ποὺ σοῦ γεννοῦν πόλεις μὲ αἰώνων ἱστορία, μνημεῖα τέχνης καὶ πολιτισμοῦ, μουσεῖα καὶ πίνακες, δρόμοι, κανάλια, πλατεῖες, ποτάμια, γέφυρες, ἄνθρωποι... Αὐτὰ ποὺ εἶδες κι αὐτὰ ποὺ σκέφτηκες, αὐτὰ ποὺ ἀναπόλησες κι αὐτὰ ποὺ ὀνειρεύτηκες, αὐτὰ ποὺ κουβαλοῦσες μέσα σου κι ἔψαξες νὰ τὰ βρεῖς. Ὅμως ἡ ἐπιθυμία νὰ τὰ διασώσεις στὴ μνήμη, πιὸ πολὺ γιὰ σένα παρὰ γιὰ τοὺς ἄλλους, σὲ κάνει νὰ παραβλέπεις τὶς δυσκολίες καὶ νὰ δοκιμάζεις.

Στὶς Γειτονιὲς τοῦ κόσμου βρισκόμαστε στὴν Εὐρώπη, στὴν ἀφρικανικὴ ἤπειρο, στὴν ἐγγὺς καὶ ἄπω Ἀνατολή, στὸ δυτικὸ ἡμισφαίριο, στὸν *δικό μας κόσμο,* τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Κύπρου. Ἐνῶ στὶς *Ταξιδιωτικὲς περιπλανήσεις* συναντοῦμε τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερική, ἀλλὰ καὶ τὸν δικό μας πάλι κόσμο: Ἔβρος, Σαντορίνη, Σινώπη, Πόλη καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἀνοίγεις ἕνα βιβλίο ταξιδιωτικῶν κειμένων, ἀναμένεις νὰ συναντήσεις σ᾽ αὐτὸ τέσσερα, βασικά, συστατικὰ στοιχεῖα: περιγραφὴ τοπίων, μνημείων, γεγονότων – ἱστορικὲς ἀναδρομές – ψυχογράφηση τῶν ἀνθρώπων – στοχασμὸ πάνω σὲ ὅσα ἀποτελοῦν τὸ ἑκάστοτε ἀντικείμενο. Ἐλπίζεις ἀκόμα ὅτι δὲν θὰ πνιγεῖς μέσα σὲ σχολαστικές, ἀνιαρές, λεπτομέρειες καὶ ἀνυπόφορες μακρηγορίες σὲ ἐπουσιώδη πράγματα, ἀλλὰ θὰ πάρεις μὲ συντομία τὰ οὐσιαστικῶς σημαίνοντα. Ὅλα αὐτά, καὶ τὰ τέσσερα στοιχεῖα τοῦ περιεχομένου καὶ τὴν εὐσύνοπτη καὶ οὐσιώδη παρουσίαση, τὰ συναντᾶ ὁ ἀναγνώστης σὲ ὅλα τὰ ταξιδιωτικὰ κείμενα τῆς Κίκας Ὀλυμπίου, γραμμένα μὲ γνώση, ὑπευθυνότητα, αἴσθηση τοῦ μέτρου καὶ σεβασμὸ στὸν ἀναγνώστη.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς τόπους ὅπου ταξίδεψε ἡ Κίκα Ὀλυμπίου ἦταν οἱ προορισμοὶ τῆς ἐτήσιας *Ἐκδρομῆς τῶν Φιλολόγων,* ὅπως ἔγινε γνωστή, καὶ πού, γιὰ μιὰ περίπου δεκαετία, ὀργανωνόταν ἀπὸ τὸν ΣΕΚΦ, μὲ δικές της εἰσηγήσεις. Κάθε χρόνο, μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια καὶ κόπο, ἑτοίμαζε τὸ τεῦχος μὲ τὸ πρόγραμμα-ὁδηγό τῆς ἐκδρομῆς, καταφεύγοντας σὲ ποικίλες πηγές. Ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλιαράκια-ὁδηγοὶ θὰ μποροῦσαν νὰ θεωρηθοῦν ὡς μιὰ πέμπτη κατηγορία τοῦ συγγραφικοῦ-πολιτιστικοῦ της ἔργου.

Ἐπιστρέφοντας, ἔφερνε τὶς ἐντυπώσεις, τὶς γνώσεις, τὰ συναισθήματα, τὸν

στοχασμό, τὴν ψυχαγωγία, καὶ τὰ κατέθετε σὲ κείμενα, τὰ ὁποῖα εἴτε γίνονταν βιβλία εἴτε ἀποτελοῦσαν δημοσιεύματα σὲ ἔντυπα εἴτε ἀκροάματα στὸ ραδιόφωνο. Δοσμένα μὲ λόγο λιτό, δραστικό, εὐανάγνωστο καὶ ἀπολαυστικό. Δεῖγμα τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶναι οἱ τέσσερεις γραμμὲς, μὲ τὶς ὁποῖες ἀποδίδει ὅλο τὸ κλίμα τῆς πρωτεύουσας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν: *Εὐρύχωρη καὶ πράσινη, ἤρεμη, ἀποπνέοντας μιὰν ἀριστοκρατικὴ γαλήνη, χωρὶς τοὺς οὐρανοξύστες τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ Οὐάσιγκτον μοιάζει σοβαρή, κλειστὴ στὸν ἑαυτό της.* Multum in parvo. Οἱ Καταρράκτες τοῦ Νιαγάρα δίνονται σὲ 16 γραμμὲς καὶ τὸ περιώνυμο Λὰς Βέγκας μὲ 12, οἱ ὁποῖες ὅμως ἀποδίδουν τὴ μοναδική του φαντασμαγορία.

Καὶ κάπου σημειώνει: *Ἄλλο ἕνα ταξίδι τελειώνει. Τὴ λύπη τοῦ τέλους μετριάζει ἡ χαρὰ τῆς ἐπανόδου. Γιατὶ ὅσα ὡραῖα κι ἂν ἔχει ἕνα ταξίδι, ἔρχεται μιὰ ὥρα ποὺ ἡ ἐπιστροφὴ στὸν οἰκεῖο χῶρο καὶ ἡ συνήθεια τῆς καθημερινότητας γίνεται μιὰ ἐξίσου ἔντονη ἀνάγκη ὅσο καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδημίας. Γυρίζουμε, ἐνῶ ἀρχίζουμε κιόλας νὰ σχεδιάζουμε καὶ νὰ ὀνειρευόμαστε ἕνα καινούριο ταξίδι.*

Ἀλησμόνητη Κίκα, τὰ ἐπίγεια ταξίδια ἔχουν πιὰ τελειώσει, χωρὶς τὴ *χαρὰ τῆς ἐπανόδου.* Στὸ τωρινὸ μακρινὸ καὶ ἀνπίστρεπτο ταξίδι σου, ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ. Αἰωνία σου ἡ μνήμη.

5 Ἰανουαρίου 2022 Γ. Χατζηκωστῆς